

Design!

Jim Fisher's keynote talk at this year's NASCC: The Steel Conference offered tips on how to be a better design professional. Here's what Jim had to say.

BY JAMES M. FISHER, PH.D., PE.

James M. Fisher is the recipient of the 2004 AIA/ASCE Young Architects Award, ASCE's highest honor for designers. This award is given to those who are universally recognized as the most outstanding young architects of their field. Fisher has previously received ASCE's TR Higgins Leadership Award, ASCE's Younger Member Award, and ASCE's National Award for Structural Design. Fisher is a principal with Commerical Structural Design, Milwaukee.

HOW CAN WE, AS ENGINEERS, BEST ACHIEVE SUCCESSFUL DESIGNS IN STRUCTURAL STEEL? Design, as defined in the Dictionary of Architecture and Construction, is "the process or plan for a building." Our job as design engineers is to produce construction documents, plans, and specs. Many engineers wrongly emphasize analysis and calculations. They lose focus on the art of the plan.

Design is neither fully calculative nor construction documents rather, it is a synthesis of techniques used to communicate a concept that contractors bring to reality. The ASCE manual is titled the *Steel Construction Manual*, not the *Manual of Steel Design*. The ASCE specification is titled the *Specification for Structural Steel Buildings*, not the *Specification for the Design of Steel Buildings*.

Engineering design is not purely science. As we know, engineering is also an art. It is the art of design that is difficult to quantify and teach.

Tom Watson, an engineer and pure-line philosopher with AECO Steel in Little Rock, Ark., once said, "The way we design is similar to how we weigh pigs in Arkansas." His analogy can be paraphrased this way: In Arkansas, they attach two hiders to either end of a pig and then carefully balance the pig over a long line. They place the pig in one hider and lift the other hider with rocks until perfect balance is achieved. Then they guess the weight of the豚.

Perhaps Watson was illustrating the "art" part of design. Design should not involve guessing, although at times we must use educated guesses.

What is a successful design?

This answer varies, depending on where the question is asked. For example:

• To owner of a building, a good design is one in which the building meets its intended function, one that does not leak, one with no cracks in the floor slab, and one with construction costs that come in under budget.

• To young designer, a good design is usually thought of as the building of low weight that will carry intended loads; in other words, it is one that is well-engineered.

• To the entire project engineer, a good design is a building that satisfies the owner, and one for which the construction documents caused little or no confusion during and after construction.

• To the owner of the firm, a good design is one with which the client is pleased, thus paying promptly, and one from which his or her firm makes a profit on the project.

As a designer of structural steel buildings, you are a part of a team. The users of engineers, fabricators, dealers, owners, and material suppliers. A successful design is the one from which the team members and the owner are all satisfied. This generally occurs when all team members make a profit on the project, and the building owner believes he or she paid a fair price for the structure.

A successful design can only be accomplished with quality construction documents and cooperation among the team members. Design is not a success until construction is complete and the structure functions properly.

Achieving Successful Designs

Engineers must ask the right questions regarding stiffness, strength, stability, and constructability in order to achieve a successful design. There is no checklist of rules or questions that one can apply and answer in order to declare that his or her design is perfect, safe, and successful.

APRIL 2004 MODERN STEEL CONSTRUCTION

As a designer of structural steel buildings, you are a part of a team... Design is not a success until construction is complete and the structure functions properly.

سنگ هاتخمین بزنند. شاید ووتن با این مثال می خواهد بخش هنر فرایند طراحی را توضیح دهد.

یک طراحی موفق چیست؟

با توجه به اینکه این سوال از چه کسی پرسیده شده باشد، جوابها متفاوت خواهد بود. برای مثال:

از نظر مالک یک ساختمان: یک طراحی خوب باید تمام عملکردهای خواسته شده را باورده سازد. مثلا هیچ نشتشی وجود نداشته باشد. در کف هاترکی وجود نداشته باشد و هزینه ساخت و ساز کمتر از بودجه مالک باشد.

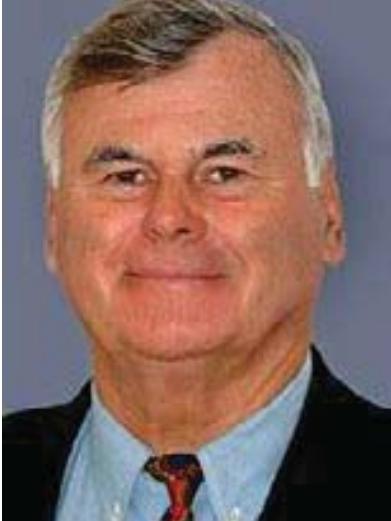
از نظر طراح جوان: یک طراحی خوب معمولاً وقتی است که ساختمان حداقل وزن را در برابر های خواسته شده داشته باشد و به عبارتی ساختمان خوب مهندسی شده باشد.

از نظر مهندس عالی پروژه: (سرمهندس پروژه) یک طراحی خوب و قوتی اتفاق می افتد که ساختمان مورد قبول مالک قرار گیرد و دیگرانکه عمل به مدارک فنی ساخت و ساز مشکل عدمهای در حین اجراء هنگام بهره برداری ایجاد نکند.

از نظر مالک شرکت: یک طراحی خوب آن است که مشتری را راضی کند و در نتیجه پرداخت هزینه ها بدون معطلی انجام شود و دیگرانکه پروژه برای شرکت و یا مالک آن سودآوری داشته باشد.

شما بعنه عنوان طراح ساختمان های با سازه فولادی، عضوی از یک گروه هستید. گروهی که شامل مهندسین، سازندگان^۱ [تولید

طراحی فقط علم نیست.
هنر هست

جیمز فیشر، سخنران متن ترجمه شده، طراح برگزیده، قابل محاسبه با رایانه کننده طراحی های سازه

استفاده می کنیم مانند روشهای است که در آرکانزاس برای وزن کردن خوکه های کارمی بزنند. آنها چوبی را برداشته و به دوسرا آن سبدی وصل می کردن. قسمت وسط چوب را در جایی محکم می بستند و بعد در یک سبد خوکی را قرار می دادند و در سبد دیگران قدر سنگ می گذاشتند تا وزن دو طرف متعادل شود. بدین ترتیب می توانستند وزن خوکه را با تعداد داشته باشد.

چگونه ما مهندسین در طراحی سازه های فولادی موفق ترباشیم

طراحی مطابق آنچه در لغت نامه اختصاصی معماری و ساخت آمده است، عبارت از «درست کردن یک برنامه برای یک ساختمان»^۲ می باشد.

شغل ما مهندسین طراح، تولید مدارک برنامه ها و مشخصات ساخت و ساز می باشد. سیاری از مهندسین به غلط طراحی را شامل تحلیل و محاسبات می دانند، در حالیکه آنها و سیله ای برای رسیدن به هدف اصلی یعنی طراحی می باشند.

طراحی فقط به محاسبات و هم چین مدارک فنی ساخت و ساز محدود و منحصر نمی شود، بلکه بیشتر تلفیقی ارتكیک هایی است که سازندۀ به کار می برد تا یک تصویر را واقعیت برساند. عنوان کتاب راهنمای انجم ساختمان فولادی آمریکا^۳، کتاب راهنمای ساخت و ساز فولاد^۴ است و نه «کتاب راهنمای طراحی فولاد» و یا عنوان کتاب مشخصات انجم ساختمان فولادی آمریکا^۵ مشخصات برای ساختمانها با سازه فولادی^۶ است و نه «مشخصات برای طراحی ساختمان های فولادی».

طراحی مهندسی صرافیک علم نیست، بلکه به اعتقاد ما یک هنر هم هست. به همین دلیل مشکل است که برای هنر طراحی، کمیت گذاری کنیم و به آن الگواختصاص دهیم. اذر تو پیچ آن که ما برای محاسبات و یا تحلیل می توانیم قالب و فرم تعریف کنیم ولی این امر برای طراحی مشکل است.

جیم ووتن^۷ که علاوه بر مهندس بودن یک فیلسوف هم هست یک بار گفته بود: «روشی که مادر طراحی

سازه

نشریه علمی تخصصی / سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم

۸

طراحی!

سخنرانی کلیدی دکتر جیمز فیشر در کنفرانس

سال ۲۰۰۵ سازندگان ساختمان های فلزی آمریکای شمالی^۱ که تکاتی برای اینکه طراح حرفه ای بهتری باشیم را به ما پیشنهاد می دهد.

منبع: مجله Modern Steel Construction، شماره آوریل ۲۰۰۶

ترجمه، ویرایش و توضیحات:

- رایحه اشعری

- محمد رضا یزدانی

که قبل اگفتمن شما به عنوان یک طراح ساختمان های بالاسکلت فولادی، جزیی از یک گروه هستید. این گروه با هم روابط قراردادی دارند و این گروه است که می تواند بیشترین کمک را به هر عضو خود بکند. البته این امر نیازمند احترام متقابل است، که دنیای خصمانه امروز فاقد آن است.

در محیط های پیمانکاری آمریکا، وقتی که بعد از طراحی، بین سازندگان مناقصه برگزار می شود، غالباً بین طراحان و پیمانکاران مانع ایجاد می شود. پروژه های طرح - ساخت بیشتر این موانع را برابر می دارد. هرچند در شرایط طراحی - پیشه هاد قیمت نیز باید برای موقیت طراحی، پیمانکارو طراح با هم در ارتباط باشند. من اعتقاد دارم نکاتی را که در ادامه بیان خواهم کرد، می تواند برای یک طراحی موفق به ما کمک کند.

وقتی برای اولین بار به شما یک پروژه طراحی داده می شود چه کاری باید انجام دهید؟

این سوال در اولین موقعیت شغلی من در شرکت مهندسی ارشت آمریکا و وقتی سیستان دوم بودم توسط فرمانده ام از من پرسیده شد. من پاسخ دادم: سر گروه هایی را جمع می کنم و در باره پروژه ای که باید انجام دهیم بحث می کنیم و سپس وظایف هر کس را مشخص می کنم فرمانده ام گفت: اشتباهاست، اولین کار این است که به سالان غذا خوری بروی، یک فنجان قهوه بگیری و در باره وظیفه ای فکر کنی. فکر کردن تو باید کامل و از ابتدای انتها پروژه ای را که می خواهد طراحی آن را شروع کنی، شامل باشد. این نصیحت برای من سخت بود، زیرا همان طوری که هم دانشگاهی های من می دانند من آدم کلاسیکی از نوع "A" هستم و می خواهم همین گونه نیز حرکت کنم و می دانم وقتی من به نصیحت فرمانده گوش نکنم، طراحی من در جاهایی دچار مشکل خواهد شد. موافقیت هر طراحی، وابسته به ارتباطات است. همیشه به خاطرداشته باشید که مفاهیم طراحی بابرname ها و جزئیات سازه ای ارتباط تمام و کمال دارد.

به تصویری بزرگ فکر کنید

دومین درسی که در اولین طراحی های خود بیان گرفتمن، فکر کردن به تصویری بزرگ بود. تصویر بزرگ برای یک طراحی موفق یعنی اینکه نیازهای مشتری تان را درک نکید و همان طوری که قبل اگفتمن آنکه نیازهای سایر اعضای گروه را بفهمید. به عنوان یک مهندس جوان داغ و پرشور به دفتر طراحی مهندسی یکی از شرکت های تولید فولاد رفتمن تا به آنها اطلاع دهم که با طرح من آنها هزاران دلار در هر پروژه، سود بیشتر خواهند برد. در آن زمان این کمپانی خاص، تمامی طراحی های خود را در زمینه ساختمان سازی انجام می داد. من با معاون مهندسی آنچا صحبت کردم و به او

همکاری و تعاون برقرار باشد. [تا وقتی که عملیات ساختمانی تکمیل و عملکرد مناسب سازه تایید نشود، طراحی موفق حاصل نخواهد شد].

میدان دید خود را در طراحی و سعی دهید

کنندگان قطعات مورد استفاده در سازه، ارایه کنندگان جزئیات^۸ [کسانی که نقشه های شامل جزئیات را برای سازندگان و نصب کنندگان فراهم می کنند]، نصب کنندگان^۹ [کسانی که قطعات ایجاد شده توسط سازندگان را با مشخصاتی که ارایه کنندگان جزئیات مشخص می کنند، در محل پروژه نصب و اجرامی کنند] و تهیه کنندگان مصالح می باشد. یک طراحی و قیمت موفق است که تمام اعضاء گروه وهم چنین مالک از آن رضایت داشته باشند. این رضایتمندی و قیمت حاصل می شود که تمام اعضای گروه از جرای پروژه سود ببرند و مالک نیز باور داشته باشد که هزینه پرداخت شده توسط ابرای سازه منصفانه بوده است. یک طراحی خوب و قیمتی به سرانجام میرسد که اجزاء ساخت و ساز مصالح و عوامل اجرا [دارای کیفیت باشند و بین اعضاء گروه

نائل آمدن به طراحی های موفق

مهندسين باید به سوالاتی در رابطه با تنش، مقاومت، پایداری و قابلیت اجرایی پاسخ دهند تا آنها را به یک طراحی موفق برساند. چک لیستی از قوانین یاسوالات وجود دارد که با به کار بردن و پاسخ دادن به آن بتوانیم بگوییم یک طرح بدون عیب، این موفق است. نسبت طراحی و ساخت و ساز با هم دیدگیر شیوه نسبت دو شریک است، هر کدام از آنها منحصر به فرد هستند، اما وقتی موفق هستند که هم آهنگ با هم عمل کنند. همان طوری

معرفی نشریه Modern Steel Construction

در طراحی و اجرای ساختمان ها و پل های فلزی - سخنرانی های ایراد شده در سینماتوارهای مرتبط با طراحی و اجرای سازه های فولادی به ویژه سمینار (NASCC) در این شماره نشریه پنجه ترجمه یک نمونه از سخنرانی های درج شده در نشریه Modern Steel Construction اراکنون به طور منظم و ماهانه منتشر می شود. این نشریه برای جامعه هدف مهندسین طراح و مجری ساخت و ساز های فولادی و همین طور سایر دست اندر کاران این نوع ساخت و ساز از قبیل تولید کنندگان مصالح، سازندگان قطعات و اعضای فولادی، نصب کنندگان و ارائه کنندگان جزئیات منتشر می شود.

این نشریه دارای مطالب کاربردی بوده و از مقالات آکادمیک و تئوری در آن خبری نیست و انجمن فولاد آمریکا برای مقالات تحقیقاتی و دانشگاهی، نشریه علمی دیگری را به صورت فصل نامه منتشر می کند. بخش های مختلف این نشریه به شرح زیر است:

- معرفی پروژه های ساختمان ها و پل های فولادی شاخص به همراه جزئیات فنی طراحی و ساخت آن ها

- معرفی ساختمان های فولادی برگزیده که طی مسابقه سالیانه، با توجه به معیار های مختلف مورد داوری قرار گرفته و مستحق دریافت جایزه شناخته شده اند.

- معرفی پل های فلزی برگزیده در مسابقه ای که به همین منظور برگزار می شود.

- مقالاتی در مورد اقتصاد ساخت ساختمان های فولادی.

- مقالاتی در مورد مدیریت ساخت ساختمان های فولادی.

- مقالاتی در باره نکات اجرائی سازه های فولادی.

- مطالبی در باره تاریخ چه ساختمان های فولادی.

- اخبار ساخت و ساز های فولادی و فن آوری های جدید در این زمینه.

- مطالبی در باره نرم افزارهای مورد استفاده

ستون‌های ویژه برج سبیتی گروپ (اطراحی سازه توسعه و بیام لموزر) واقع در منطقه نیوبوک که به جای درگوشش قرار گرفته در سطح اضلاع جای گرفته است. ساختمانی که به عنوان نمونه عملی اخلاق مهندسی مطرح است.

در طراحی، مورد استفاده قرار نگرفت.
تصویربرزگ یعنی اینکه به خواسته‌های مشتری گوش دهد و به آن فکر کنید.

از اولین مراحل طراحی به طرح دارای قابلیت اجرایی "فکر کنید"

قابلیت اجرایی یک طرح، طبق تعریفی که موسسه صنعتی ساخت ارائه کرده است چنین است: «استفاده بهینه از داشتن ساخت و ساز و تجربه‌های برنامه ریزی، طراحی، قابلیت تهیه کردن و عملکرد های کارگاهی برای رسیدن به تمام اهداف پروژه».

آیا مامی تو اینم ساختمانی ایمن را با سرعت و به آسانی سازیم؟

فهرست ملاحظاتی که باید برای قابلیت‌های اجرایی طرح در نظر بگیریم خیلی گسترده است، اما بخشی از مهم ترین آنها که باید در نظر گرفته شود به شرح زیر است:

- تعداد میل مهاربندی‌های ستونها را به کمترین مقدار برسانید.

- مهاربندهای دائمی را طوری تعبیه کنید که بعنوان مهاربند موقت هم قابل استفاده باشد.

هفته‌ای طول می‌کشد.
اوپرسید: شما فکر می‌کنید چقدر زمان لازم است تا سازنده تمام قطعات مهاربندی‌های افقی را بسازد؟
دوباره من جواب دادم: واقعاً نمی‌دانم، اما مطمئناً چند هفته

ای طول می‌کشد.
اوپرسید: و شما فکر می‌کنید چقدر طول می‌کشد تا نصب این مهاربندها را در جای خود نصب کند؟ من جواب دادم: نمی‌دانم، اما مطمئناً چندین هفته طول می‌کشد.

معاونت بعد از جمع بندي زمانها گفت: پس حدود ۹ هفته طول می‌کشد تا مهاربندها نصب شوند. ما ۶ میلیون دلار در هزینه ستونها و پی به خاطر سیستم مهاربندی صرفه جویی مالی خواهیم کرد. اماده عرض چندین میلیون دلاریه خاطر تا خیر در شروع کار ضرر می‌کنیم. این در حالی است که هنوز هزینه ترسیم و تهیه جزئیات و مصالح و سازنده و نصاب قطعات مهاربند را به حساب نیاورده ایم. آیا این سیستم شما صرفه جویی بیشتری نسبت به ضررهایی که خواهیم کرد خواهد داشت؟

نیازی نیست که بگوییم سیستم مهاربندی افقی من

تحلیل و طراحی علاوه بر دقت، باید شامل اندیشه و تفکر باشد

گفتم که اگر آنها روش طراحی خود را که استفاده از ستونهای طره است تغییر دهند و به جای آن به طراحی و نصب مهاربندی‌های افقی بین عضو پاییزی خرپاهای سقف رو اورزد، دلاهای زیادی در هزینه ستونهای فلزی و شالوده

صرفه جویی خواهند کرد زیرا بارهای جانبی بزرگ موضعی وارد برابالی جرثقیل‌های به طور موثری در کل سازه توزیع می‌شود.

بعد از توضیحات من، معاونت مهندسی گفت: خیلی خوب، چقدر طول می‌کشد تا شما طراحی مهاربندهای افقی هر مسیر عبور جرثقیل را جامد دهید؟

من جواب دادم: در حدود یک هفته برای شخص کردن اندازه‌ها و طراحی اتصالات (حتماً امور بیشتر طول می‌کشد چون مازاکا پیوتو استفاده می‌کنیم). اوپرسید: چقدر طول می‌کشد تا نشکه کش طرح انجام شده را ترسیم کند؟

من جواب دادم: حدود دو هفته.

اوپرسید: فکر می‌کنید چقدر زمان می‌برد تا ترسیم کننده جزئیات، دیتیل‌های لازم را آماده کند؟

من جواب دادم: دقیقانمی دانم، اما احتمالاً یک و

- به خاطرداشته باشید که ساخت قطعات فولادی یک کار اقتصادی است.

نصب کنندگان

- از بیشترین طولی که برای اجرای یک ستون امکان پذیراست استفاده کنید (۲ یا ۳ طبقه، با محل وصله حدود ۱۲۰ سانتی متر بالای سقف).

- طراحی شما ساده باشد و طرح هایی که به آسانی قابل فهم هستند مهبا کنید.

یادآوری: نصب سازه فلزی یک کار اقتصادی است. به نیازهای مشترک تمام اعضای گروه توجه داشته باشید. به حرفهای سازنده، تهیه کننده جزئیات و نصب کننده گوش دهید. آنها نش تجربی زیادی را بالجام هر روز پروره های مختلف با هم دیگر، کسب کرده اند. این دانش می تواند به عنوان ابزاری برای رسیدن به یک طراحی خوب باشد.

مراحل طراحی

گام هایی که در زیر خواهد آمد، تقریباً ما را به ارائه یک طراحی موفق هدایت می کند.

- معابرای مناسب و قابل استفاده برای تیرها و اعضای محیطی مشخص کنید.

- ضوابط جابجایی نسبی طبقات را مشخص کنید.

- معیارهای حفاظت در برابر آتش سوزی را مشخص کنید.

- تمامی مشخصات بیمه ای را تعیین کنید (از قبل نیازهای دو طرفه با کارخانه سازنده).

- جهت شب بندی در سقف ها را مشخص کنید.

- سیستم سازه ای را مشخص کنید. (به عنوان مثال: قاب های مهاربندی شده، قاب های خمشی، دیوارهای برشی)

- بارهای را که به سازه اثری می کند تعیین کنید.

- نوع اتصالاتی را که برای سیستم مقاوم در برابر بارهای جانبی استفاده می شود مشخص کنید.

- اندازه های اعضا را بر اساس شرایط جابجایی نسبی طبقات (Drift) و سایر مشخصات قابل بهره برداری بود آنها نظیر خیزو و ارتعاش تعیین کنید.

- تحلیل سازه را در پیروی از ضوابط جابجایی نسبی طبقات انجام دهید.

- ابعاد اعضا را بر اساس مقاومت کنترل کنید.

- اندازه ای اعصار اطروی انتخاب کنید که اتصالات قابل اجرا باشند.

- اتصالات را طرح کنید.

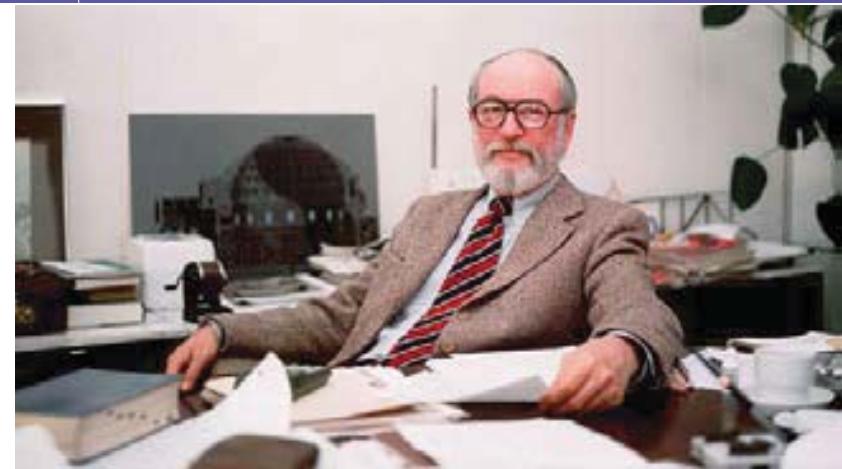
- پلانها و جزئیات را با مقایس مناسب ترسیم کنید.

- مطمئن شوید که طرح به درستی به مدارک ساخت و ساز تبدیل شود.

- ارقاضوت استفاده کنید.

نقش قضاؤت

قضاؤت خوب، یکی از مهم ترین عوامل کسب موفقیت و اعتبار در طراحی مهندسی است. در سال های اخیر، حذف بخش قضاؤت در تحلیل و

ویلیام لمور، طراح برج سیتی گروپ، مهندس نمونه از نظر اخلاق مهندسی

کامپیوتر به عنوان یک
دستیار برای مهندس
طراح است و بجای او
نمی تواند فکر کند.

فهمیدن نیازهای ارائه کنندگان
جزئیات، سازندگان قطعات و
نصب کنندگان کار پیچیده ای
نیست و میتوان آنها را به شرح زیر
خلاصه کرد:

سازندگان و ارائه دهنگان جزئیات

سازندگان از شمامی خواهند طرح ارائه کنید که اجازه دهد مصالح به طور کاملاً پیوسته در مسیر ساخت کارگاهی به طور روان در جریان باشد. منظور این است که یک تیرهای سازنده نباید به طور همزمان نیازمند جوشکاری و در عین حال دریل کردن یا پانچ سو را خهم باشد. خط کارگاهی و پانچ با سو را خهم باشد. خط کارگاهی جوشکاری متفاوت است و انتقال تیر متفاوت در محل اتصال به عناصر دیگر نباشد. به عنوان مثال اتصال عضوهای عمیق به عضوهای کم عمق را مدنظر قرار دهید.

- جوشکاری های سریالاً را حذف کنید.

- مشخصات قابل تحقق که بایت واقعی شما و نیازهای طراحی هماهنگ است داشته باشید.

- از مصالحی استفاده کنید که به راحتی در دسترس باشند.

- مقدار مصالح با کیفیت پایین را در جزئیات به کمترین مقدار ممکن برسانید.

- اتصالاتی سرراست و آسان در طرح خود بگنجانید؛ به طوری که برای نصب و اجرای آن به تمهیدات خاص و اضافه نیاز نباشد.

- تفاوت خیز را در اعضا ای که در مجاورت هم هستند کنترل کنید.

- مطمئن شوید که اعضا، عرض کافی برای تحمل عناصری که روی آنها قرار می گیرند داشته باشند.

- تیرهای کنسول را در بالاترین نقطه ممکن سازنده وصل کنید، به طوری که نصب آنها ایمن باشد.

- جهت تیربری های سقف دردهانه های مختلف را در یک امتداد قرار دهید.

- صفحه سازندهای صلب را روی پایه های بتنی اجرا نکنید.

- از اجرای اتصال صلب در جهت ضعیف سازنده احتراز کنید.

چگونه می توانید بهترین کمک را به گروه بکنید؟

شما به عنوان یک مهندس به وسیله عملکردتان می توانید کمک به خلق یک طرح موفق بنمایید.

می‌ماند و اگریک ذره یا یک عنوان در جای خودش در برنامه قرار نگیرد بطور کامل مختل می‌گردد. متاسفانه مانیز جای فرهیخته شدن، مانند کامپیوترسوسی برنامه ریزی شدن می‌رویم».

«کامپیوترنیازمند ساده سازی وايجاد رابطه های رياضي برای حل مسائل است بدون آنکه فهمي ازانها داشته باشد. لازم نيسرت دراستفاده از اراه حل های ساده احساس گنه کنيم در حالی که کامپيوتر اين مسائل را بسيار ييچده می‌کند».

طراحی های موفق و عملی، وقتی حاصل می شود که ارتباط متقابل بین طراح و ماشین برقرار شود. اين يك موقعیت يك به يك است. طراح، يك کامپیوتريست و بايد در تصميم گيری های مربوط به حل يك مسئله خاص آزاد باشد. بنظر من اين مهم است که قبل از انتخاب و طراحی اعداد رسانه نتایج تحلیل و قضاوت مهندسی و در نتیجه پالایش طرح اولیه، شرایط خاصی بر طرح حاکم خواهد شد. کامپیوترا بزاری است که میتواند در نقش يك دستیار به طراح کمک کند.

رسیدن به طراحی های موفق با کاهش اشتباہات طراحی

تمامی مهندسین و متخصصین حقوقی، خطای انسانی را بزرگترین دلیل شکست های دراثر طراحی می دانند. فکر کردن در باره بیش گیری از شکست یکی از مهم ترین دلایل موقفيت یک طراح برای کامل شدن آن است. اگر اینمی برای يك طراحی مهم باشد، باید حالات حدی هر عرضو، اتصال و کل سازه را به طور ویژه مورد بررسی و کنترل قرار دهیم. یکی از برجستگی های کتاب «مشخصات انجمان ساختمان فولادی آمریکا ۲۰۰۵» این است که تمامی حالات حدی شناخته شده مربوط به هر مقاومت را ذکر کرده است. فهمیدن خطاهای طراحی های گذشته، قدرت قضاوت مارا فرايش میدهد و بنابر این برای کاهش خطای انسانی در طراحی های امروز مفید است.

به قول لوتنلین^{۱۵}: «مهندسين در حين طراحی باید اندکی پارا نویا داشته باشند (پارا نوی ایمی روانی است که فرد چار سوء ظن شدید می گردد). آنها باید تصور کنند که غیرممکن همیتواند اتفاق بیفتند. آنها حتی وقتیکه تمام ضوابط دست نامه های طراحی و مقررات راهم در طراحی اعمال کردن، نباید از خود خوشبود و مطمئن باشند و فکر کنند سازه این و بدون هیچ عیوب و نقصی است».

تغییرات طراحی، بخصوص آنها یکی که در انتهای کار در نظر گرفته می شوند، می توانند حالت های جدیدی از انهدام را که در ابتدا مخفی بوده است، رانمایان کنند. هر تغییری در طرح هر چند که کوچک هم باشد باید با طرح اولیه موجود در ذهن طراح، مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

هنگامی که طی جلسه هایی با گروه طراحی و یا گروه سازندگان، می خواهید تغییراتی را در طراحی ایجاد کنید، خیلی دقت داشته باشید. به دفتر تران برگردید و هنگامی با اعمال تغییرات موافقت کنید

جوشکاری اعضا فولادی ایجاد می شود، نادیده می گیریم.

تعابیری کوتاه در مورد قضاؤت

- قضاؤت، خطاهای انسانی را به حداقل می رساند.
- قضاؤت، طراحی را به مسیر صحیح هدایت می کند.
- قضاؤت باعث می شود در طی روند طراحی دچار سرد رگمی نشویم.
- باقضاؤت می توان مسائل دارای اهمیت زیاد را از جزئیات کم اهمیت تفکیک کرد.
- قضاؤت به مادر تعیین مشخصات مدل های تحلیل، راهنمایی می کند.
- قضاؤت ما را هنمانی می کند تا قسمتهایی از طراحی که باید بطور جداگانه کنترل شوند را تشخیص دهیم.
- قضاؤت به طراح کمک می کند تا بداند باید چه مواردی را در محل پروژه کنترل کند.
- داوری اشتباہات را پیدا می کند.

چگونه صاحب قضاؤت مهندسی شویم؟

- قضاؤت در اثر تجربه بدست می آید.
- قضاؤت در اثر بررسی اشتباہات و یا داوری های ضعیف دیگران و خود مابدست می آید.
- مهندسین موفق با سابقه، بهترین آموزگاران در زمینه قضاؤت هستند. آنچه مهندسین در گذشته انجام داده اند، بالانچه که ماباید امروز ناجام دهیم مرتبط است.
- با پیمانکاران، پیمانکاران جزء و تهیه کنندگان مصالح صحبت کنید.
- از منابع AISC استفاده کنید. ضمناً، نتایج تحلیل و طراحی ماعلاوه بر دقت، باید شامل اندیشه و تفکر هم باشد. بسیاری از راه حل های ارائه شده در بخش قبلی این مطلب در رابطه با قابلیت اجرایی داشتن یک طرح، در حقیقت یک قضاؤت مهندسی است و عمل به آنها باعث طراحی موفق می شود. مابطэр طبیعی و معمول در زندگی مان قضاؤت و داوری می کیم تأثیک که این قضاؤت، سرشت و ماهیت دوم مامی شود. به عنوان مثال موارد زیر قضاؤتها مهندسی است که مانجام می دهیم.
- مانیروها و ممان هایی را که اثر کمی برنتیجه دارند، نادیده می گیریم.
- ماتصالاتی را که واقعاً مفصلی خالص نیستند، اتصال مفصلی فرض می کنیم.
- مامانها را در میل مهارهای صفحه ستون های ۴ پیچ و مهره ای، نادیده می گیریم.
- ما فولاد را بعنوان مصالحی فرض می کنیم که خواص مکانیکی آن در همه جهات یکسان است.
- مامان های ثانویه را در اعضای افقی و قطری خریا، نادیده می گیریم.
- ما تفاوت های جزئی در نشست ها را نادیده می گیریم.
- ماتنشهای اصلی را محاسبه نمی کنیم.
- ماتنشهایی را که در اثربخش، خم کاری، نورد و

نقش کامپیوترا

تعدادی از بهترین نکات که به نقش کامپیوترا در طراحی اشاره می کند در مقاله ای به قلم جیم وتن تحت عنوان «قانون سوم وتن و طراحی ستون فلزی» در سال ۱۹۷۲ در مجله Modern Steel Construction منتشر گردید. قانون اول و دوم وتن مربوط به بحث مانیست، اما او قانون سوم را چنین بیان می کند: «کسب دانش غیر متدالو، از بکار گیری عقل سلیم جلوگیری می کند». او در ادامه مقاله بیان می کند: «شاید بهترین مثال برای قانون سوم، کامپیوترا باشد. ماشینی که میلیونها ذره از دانش غیر متدالو مصنوعی را جذب می کند و به صورت پایان ناپذیری احمد باقی

لوویگ میس فن در رو، معمار مطرح سبک ساده گرایی

طراحی مانگران کرده است. تعریف قضاؤت طبق لغت نامه وبستر، عبارت است از «توان تشخیص موقعیت های افهتم زیرکانه امور برای ترسیم نتیجه ای درست و بی عیب». در کتاب نمونه های طراحی^{۱۳} نوشته هنری پتروسکی^{۱۴} آمده است: «پیشرفت در وسائل تحلیل و مدل های، به تنها یی نمی تواند باعث بهبود کارهای مهندسی و قابل اعتماد بودن محصولات آنها شود، زیرا برای انتخاب مدل و روایی و تفسیر نتایج خروجی حاصل از تحلیل به قضاؤت داوری علمی نیاز است. در حقیقت، تلاش های بروج طراحی مهندسی نباید فقط به استخراج نتایج از مدل های تحلیلی و ابزارهای تمرکز کند، بلکه باید مهارهای فرض کردن های اولیه و تشریح نتایج بدست آمده هم بطور همزمان توسعه و بهبود پیدا کند».

ما باید از قضاؤت مهندسی در تحلیل ها و طراحی های مان استفاده کنیم. ضمناً، نتایج تحلیل و طراحی ماعلاوه بر دقت، باید شامل اندیشه و تفکر هم باشد. بسیاری از راه حل های ارائه شده در بخش قبلی این مطلب در رابطه با قابلیت اجرایی داشتن یک طرح، در حقیقت یک قضاؤت مهندسی است و عمل به آنها باعث طراحی موفق می شود. مابطэр طبیعی و معمول در زندگی مان قضاؤت و داوری می کیم تأثیک که این قضاؤت، سرشت و ماهیت دوم مامی شود. به عنوان مثال موارد زیر قضاؤتها مهندسی است که مانجام می دهیم.

- مانیروها و ممان هایی را که اثر کمی برنتیجه دارند، نادیده می گیریم.

- ماتصالاتی را که واقعاً مفصلی خالص نیستند، اتصال مفصلی فرض می کنیم.

- مامانها را در میل مهارهای صفحه ستون های ۴ پیچ و مهره ای، نادیده می گیریم.

- ما فولاد را بعنوان مصالحی فرض می کنیم که خواص مکانیکی آن در همه جهات یکسان است.

- مامان های ثانویه را در اعضای افقی و قطری خریا، نادیده می گیریم.

- ما تفاوت های جزئی در نشست ها را نادیده می گیریم.

- ماتنشهای اصلی را محاسبه نمی کنیم.

- ماتنشهایی را که در اثربخش، خم کاری، نورد و

کارتون عصر حجر

(Ludwig Mies Van Der Rohe^{۲۴})

خداآوند در جزئیات است^{۲۴} (لودویگ میس فن در رووه^{۲۴}، استاد انسٹیتو توکنولوژی آیلینویورا رائے جزئیات، یعنی طراحی).

If it looks good, it probably is good.
(Dick Schlies)

اگر در ظاهر خوب به نظرمی رسد، احتمالاً خوب خواهد بود (دیک اسکلایز، کامپیوتری کننده طراحی سازه) اگر کیک سازه و یا جزئی ازان درست طراحی شده باشد، ظاهر طرح مناسب و متعادل خواهد بود. این خود بخشی از قضاوت مهندسی خواهد بود. به محل اجرای پروژه بروید، زیرا طراحی هادر واقعیت عمل متفاوت دیده خواهد شد. [اگر مهندسین طراح در کارگاه ها حاضر شوند و نتیجه طراحی های خود را بینند، دید مهندسی بهتری پیدا خواهند کرد.]

Don't worship the weight god

وزن را به عنوان خدا عبادت نکنید. (ناشناس)
حداقل وزن، بیندرت حداقل هزینه را در بی خواهد داشت.

If we can prevent local and lateral buckling, then we should able to design any structure based on stiffness and serviceability consideration (Jim Wooten)

اگر بتوانیم از کمانش های جانبی و موضوعی اعضا جلوگیری کنیم، آنگاه قادر خواهیم بود هر سازه ای را بر اساس مقاومت و قابلیت های بهره برداری طراحی کنیم. (جیم ووتون)
سازه های فولادی شفگت انگیزند. اگرمانع کمانش آنهادر حالت های مختلف بشویم، خود سازه فولادی را پایدار ماندن را پیدامی کنند.

I'd rather be in an over-braced and

یادتان باشد که کارگران آنچه را که شما طرح کرده اید باید در گرمای تابان روزی دار سرمای منجمد کنند. نسب و اجر اکنند. با پیچیده گی طرح کارگران را در چار نگرانی نکنیم.

be aksi (C. K. Wang)

خودتان را یک kksi خود فرض کنید. (پروفسور ونگ استاد دانشگاه ویسکانسین)
پروفسور ونگ، همیشه در کلاس درس خود می گفت که خودتان را شیوه یک kksi خود فرض کنید که سفری را از یک قسمت بالایی سازه شروع می کند و آن را در پایین ترین قسمت یعنی زمین به اتمام می رساند. شما با یاد قدر باشید بدون آنکه چارتش بیش از اندازه ای شویم، مسیر عبور خود را از میان هر عضو، هر اتصال، هرجوش و هر پیچ و مهره ای پیدا کنید. این مسیر عبور، مسیر بار نامیده می شود.

مایک وست، طراح برگزیده،
قابل محاسبه باریانه کننده طراحی سازه

که مطمئن شوید تغییرات اثرات منفی روی سایر بخش های طراحی ندارد.
در مورد طرح هایی که از لحاظ مقیاس وابعاد نسبت به طرح های قبلی شما بزرگر هستند، هوشیاری ویژه ای داشته باشید. یک اصل اساسی در طراحی که اغلب فراموش می شود اثارات اندازه یا مقیاس است. کنترل محاسبات برای این اندازه خطاهای منطقی و ریاضیاتی بسیار مهم است. بررسی مشخصات و مدارک برای یافتن تناسبات و موارد از قلم افتاده تازمانی که روی کاغذ است می تواند از هزینه های زیاد اصلاح آنها در کارگاه جلوگیری کند. این مهم است که بخطاطر داشته باشیم که طراح اصلی می تواند با همان خطاهای کار خود داده دهد و هم زمان یک دوست یا همکار خطاهای دیده نشده و اشتباہات منطقی را پیدا کند. بازیمنی دوستان در همه طراحی ها خلی خوب است. اما بازیمنی باید در مرحله ای که طرح برای رائے آماده شده است انجام گیرد.

هاوزر^{۱۷} در مقاله ای تحت عنوان «درس هایی از حالات شکست در اروپاپیان» نتیجه گیری می کند که: «موثر ترین راه برای بهبود این سازه های یاقار گرفتن آن در سطح معینی از اینمی، بهبود مدلهای تحلیل نیست، بلکه بهبود روش کنترل داده ها است» (تا خطاهای طراحی گرفته شود).

جمله های قصار درباره طراحی

Create Flintstone design (Mike West)
طراحی تان مانند کارتون عصر حجر^{۱۸} باشد (مایک وست^{۱۹}، کامپیوتری کننده طراحی سازه) در کارتون عصر حجر که توسط فرد و بارنی^{۲۰} ساخته شد، انسان های اولیه ای به تصویر کشیده شده اند که وسایل مورد نیاز خود را بدون پیچیدگی طراحی کرده و می سازند. جمله قصاری که می گوید مانند کارتون عصر حجر طراحی کنید، معادل دیگری هم دارد و آن اصل معروف KISS است. اصل KISS بر اساس ۴ حرف اول کلمات زیر نام گذاری شده است. KISS: Keep It Simple Stupid ساده نگاهش دار، احمق^{۲۱}

Learn from failures

از شکست هایتان درس بگیرید. (ناشناس)
این بهترین راه برای کسب قضاوت های بعدی خواهد بود.

Less is more^{۲۲}

(Ludwig Mies Van Der Rohe^{۲۳})
کمتر غنی تراست، کمتر بیشتر است^{۲۳} (لودویگ میس فن در رووه^{۲۳}، استاد انسٹیتو توکنولوژی آیلینویورا)
این جمله کوتاه شبیه اصل KISS است و فقط به صورت شیوانتری بیان شده است.

God is in the details^{۲۴}

مانند کبک سرتان را زیر بر ف نبرید، آن گاه خواهد
توانست به مشکل طراحی خود غلبه کنید.

Strive for structural simplicity
(Fazlur khan^{۲۰})
برای سادگی سازه تلاش کنید. (فضلورخان^{۲۱})

Don't lost your own in technology
(Fazlur khan)
خود را در تکنولوژی غرق [گم] نکنید. (فضلورخان)

کمک به مهندسین آینده
برای نائل آمدن به طراحی های موفق

تمام آنچه که مافراگرفته ایم، از آموزه های نسل های قبلی ماست. ما بعنوان مهندسین، سازندگان، ترسیم کنندگان جزئیات، نصب کنندگان و استادان دانشگاه می توانیم بعنوان بهترین کمک کنندگان به مهندسین آینده باشیم تا آنها طراحان موفقی بشوند.

مهندسين:

- یک مرشد و نصیحت کننده باشید. برای انتقال اندوخته ها و تجربیات خود به مهندسین جوان ترو کم تجربه تروقت بگذارید.
- بامهندسین جوان تان درباره قضایت مهندسی و اهمیت آن در روند طراحی صحبت کنید.
- پیشنهادهایی را که توسط سازندگان، نصابان و ترسیم کنندگان جزئیات داده می شود، در روند طراحی مورد بررسی قرار دهید.
- آینده رادرآغاز بگیرید. طراحی یک روند ساکن و ایستانیست. روشهای تغییریمی کنند. شما بادرآغاز گرفتن آینده می توانید طراحی های موققی انجام دهید، اما قبل از آن ایده های جدید را به دقت فرا بگیرید.
- برای انجمن های علمی و حرفه ای وقت بگذارید. شما باید درباره آخرین فن اوری های روز بیاموزید. هم چنین شما باید در فعالیت های حرفه ای سهم و نقش داشته باشید. بعلاوه شما به دوستی های ماندنی و دیرپایی و همراه با رضایتمندی دست خواهید یافت.
- نگاهی فراتر از آنچه در ایالات متحده اتفاق می افتد داشته باشید. شما با اطلاع از جنبه های جالب طراحی که در نقاط دور دوست دنیا اتفاق می افتد، صاحب بیش روزافزون خواهید شد.

سازندگان، نصب کنندگان و ترسیم کنندگان جزئیات:

- برای انجمن فولاد به ویژه کمیته های فنی آن وقت بگذارید. اعضای آکادمیک و مهندسین حرفه ای به اطلاعات ورودی شما بایزند هستند.
- برای راهنمایی مهندسین جوان وقت بگذارید و درباره موضوعات طراحی و روشهای کاوش هزینه های پروره با آنها صحبت کنید.
- اطلاعات ورودی کاملی از انتشارات انجمن فولاد و سمینارهای برای مهندسین و استاد دانشگاهی مهیا کنید تا برای آنها مشخص شود که خصوصیات

اگر نرمی توانی کاری را روی کاغذ بیاوری، به سراغ طراحی اش نرو. (بیل لموثر^{۲۲})
باز هم یک قضایت و داوری. شما باید بتوانید، بیش از آنکه کارتان را با تحلیل ها و محاسبات پیچیده شروع کنید، به مشکلات طرح پاسخ های لازم را بدھید.

Don't hide under your desk (Mike West)
خدوتان را زیر میز قالیم نکنید. (マイك وست^{۱۹})
کامپیوتوری کننده طراحی سازه (Aggressive)
اگر شما سرتان را بالا نگیرید، قادر به حل مشکل طرح خود نخواهید بود. [مسئولیت پذیر باشید و

under-designed building, than in an over-designed, under-braced building (Me)

من ترجیح می دهم در ساختمانی زندگی کنم که قدرت و تحمل آن بیشتر است در حالیکه کمتر طراحی شده است، تا در ساختمانی که خیلی دقیق طراحی شده ولی قدرت و تحمل آن کمتر است.

(جیمز فیشر سخنران متن پیش روی شما)

If you can't rough it out on an envelope, you shouldn't design it
(Bill LeMessurier^{۲۳})

برج سیزد شیکاگو، نمونه ساختمان با سازه سبیستم لو لهای طراحی شده تو سلطان فضلورخان

هنرمندان و معماران پیروان خود را دارا است. بنظر می‌رسد سخنران با بیان این جمله قادر در صدد ایجاد این مکتب درین مهندسین طراح سازه باشد.

۲۳. لو دویگ میس فن در رووه (۱۸۶۶-۱۹۶۹) معمار مطرح سبک مینی مالیسم یا ساده‌گرایی است که در آن به دنیاً دو کار خود را نیز در همین کشور آغاز آماده‌بایه آمریکا مهاجرت کرده علاوه بر طراحی، به ریاست ادارشکده معماری موسسه فن آوری ایلینوی در شیکاگو انتخاب گردید. او که معمولاً با عنوان میس مورد خطاب قارمه‌گرفت، یعنوان یکی از استادان پیش‌سوزدیر معماری مدرن شناخته می‌شود. او بی‌آن‌بله سبک جدید معماری، برای قرن جدید بود و درین راه تلاش کرد به سمت نوعی از معماری برود که حداقل چارچوب‌ها را درآورده باشد. او ساختمان‌های خود را دارای معماری پوست و استخوان می‌دانست. او بی‌خطار استقاده از جملات کوتاه «کتریستراست» و «خاوند در چیزی است» شهرت دارد.

۲۴. این جمله اگرچه به افاده‌یادی نسبت داده شده است، اما معروف ترین آنها معمار متولد آلمان لو دویگ میس فن در رووه است. مقصود این جمله مصطلح ان است که هر کار را که یک نفر ناجام می‌دهد باید به صورت کامل و با تمام جزئیات آن را نهاد. شاید منظور سخنران از این جمله مفهوم قصاران بوده است که به مهندسین طراح گوشزد کند که طراحی تان ناقص بیاشد زیرا طراحی ای که با تمام جزئیات واژ «الف» تا «ی» آن بیاشد طراحی نیست.

۲۵. ویلیام (بیل) (ملوزر) (۱۹۲۶-۲۰۰۷) یکی از مهندسین سازه برجسته آمریکایی بود. او در دانشگاه هاروارد و فوق لیسانس رادر دانشگاه آم آی، قی کناره ای. او بیانگنار و بیانیش شرکت مهندسین مشاور لو موزر بود. ایشان در دوران زندگی خود ساختمان‌های مهندسی و شاخچی را طراحی کرد. اما بر جستگی عده او بیان آن دلیل است که وقتی یک دانشجوی عیم به طراحی اوریک برج شنیزویورک، سوالاتی را مطرح کرد، طراحی خود را در ای اراد دانست. او بیان که طرح موردت ایجاد قارگفته و عملیات ساختمانی نیز شروع شده بود، محمد باری اصلاح طرح خود اقامه نمود. این کار او را کوئن به عنوان یکی از غنوه‌های عملی اخلاق مهندسی در کتاب‌های این دروس نکوئی گردید.

۲۶. فضلورخان (۱۹۲۹-۱۹۸۲) مهندس سازه و معمار بنگلادشی-آمریکایی است که سیستم‌های سازه‌ای مهمی را که در ساختمان‌های بلند کاربرد دارند پایه گذاری کرد. او بیان که در ساختمان‌های لوله ای برای ساختمان‌های بلند مرتبه پدر طراحی سازه‌های لوله ای پایه ساختمان‌های شاخچی نظری شناخته می‌شود. ایشان طراحی ساختمان‌های شاخچی نظری برج جان هنکاک، برج سیزروه و هچین فروگاه جده‌النجاد داده است. علاوه بر این داده از خود در طراحی ساختمان‌های بلند، از پیشگامان استفاده از کامپیوتر برای مکمک به طراحی سازه و معماری می‌باشد. فضلورخان در ۲۷ مارس ۱۹۸۲ در سن ۵۲ سالگی بعلت حمله قلبی در شهرجهد عربستان درگذشت.

منابع:

1. AISC (2005), Specification for Structural Steel Buildings American Institute of Steel Construction.
2. Hauser, R. (1979), "Lessons from European Failures," Concrete International, 1979, pp. 21-25.
3. Petroski, Henri (1994), "Design Paradigms: Case Histories of Error and Judgment in Engineering" Cambridge University Press.
4. Wooten, James (1971), "Wooten's Third Law and Steel Column Design" Amerian Institute of Steel Construction, Modern Steel Construction, second quarter, 1971.
5. Zetlin, Lev (1988), "Compilation of Lectures Presented At Various National Conventions, Conferences, Seminars".
6. NASCC: North American Steel Construction Conference
7. To compose a plan for a building"
8. AISC: American Institue of Steel Construction
9. Steel construction manual
10. Specification for structural steel buildings
11. Jim Wooten
12. Fabricator
13. Erector
14. Detailer
15. Big picture
16. Constructability
17. Shop drawing
18. Design paradigms
19. Henri Petroski
20. Lev Zetlin
21. Handbook
22. Hauser
23. Fred & Barney
24. K. C. L. T. A. 1976
25. M. A. 1976
26. A. 1976
27. A. 1976
28. A. 1976
29. A. 1976
30. A. 1976
31. A. 1976
32. A. 1976
33. A. 1976
34. A. 1976
35. A. 1976
36. A. 1976
37. A. 1976
38. A. 1976
39. A. 1976
40. A. 1976
41. A. 1976
42. A. 1976
43. A. 1976
44. A. 1976
45. A. 1976
46. A. 1976
47. A. 1976
48. A. 1976
49. A. 1976
50. A. 1976
51. A. 1976
52. A. 1976
53. A. 1976
54. A. 1976
55. A. 1976
56. A. 1976
57. A. 1976
58. A. 1976
59. A. 1976
60. A. 1976
61. A. 1976
62. A. 1976
63. A. 1976
64. A. 1976
65. A. 1976
66. A. 1976
67. A. 1976
68. A. 1976
69. A. 1976
70. A. 1976
71. A. 1976
72. A. 1976
73. A. 1976
74. A. 1976
75. A. 1976
76. A. 1976
77. A. 1976
78. A. 1976
79. A. 1976
80. A. 1976
81. A. 1976
82. A. 1976
83. A. 1976
84. A. 1976
85. A. 1976
86. A. 1976
87. A. 1976
88. A. 1976
89. A. 1976
90. A. 1976
91. A. 1976
92. A. 1976
93. A. 1976
94. A. 1976
95. A. 1976
96. A. 1976
97. A. 1976
98. A. 1976
99. A. 1976
100. A. 1976
101. A. 1976
102. A. 1976
103. A. 1976
104. A. 1976
105. A. 1976
106. A. 1976
107. A. 1976
108. A. 1976
109. A. 1976
110. A. 1976
111. A. 1976
112. A. 1976
113. A. 1976
114. A. 1976
115. A. 1976
116. A. 1976
117. A. 1976
118. A. 1976
119. A. 1976
120. A. 1976
121. A. 1976
122. A. 1976
123. A. 1976
124. A. 1976
125. A. 1976
126. A. 1976
127. A. 1976
128. A. 1976
129. A. 1976
130. A. 1976
131. A. 1976
132. A. 1976
133. A. 1976
134. A. 1976
135. A. 1976
136. A. 1976
137. A. 1976
138. A. 1976
139. A. 1976
140. A. 1976
141. A. 1976
142. A. 1976
143. A. 1976
144. A. 1976
145. A. 1976
146. A. 1976
147. A. 1976
148. A. 1976
149. A. 1976
150. A. 1976
151. A. 1976
152. A. 1976
153. A. 1976
154. A. 1976
155. A. 1976
156. A. 1976
157. A. 1976
158. A. 1976
159. A. 1976
160. A. 1976
161. A. 1976
162. A. 1976
163. A. 1976
164. A. 1976
165. A. 1976
166. A. 1976
167. A. 1976
168. A. 1976
169. A. 1976
170. A. 1976
171. A. 1976
172. A. 1976
173. A. 1976
174. A. 1976
175. A. 1976
176. A. 1976
177. A. 1976
178. A. 1976
179. A. 1976
180. A. 1976
181. A. 1976
182. A. 1976
183. A. 1976
184. A. 1976
185. A. 1976
186. A. 1976
187. A. 1976
188. A. 1976
189. A. 1976
190. A. 1976
191. A. 1976
192. A. 1976
193. A. 1976
194. A. 1976
195. A. 1976
196. A. 1976
197. A. 1976
198. A. 1976
199. A. 1976
200. A. 1976
201. A. 1976
202. A. 1976
203. A. 1976
204. A. 1976
205. A. 1976
206. A. 1976
207. A. 1976
208. A. 1976
209. A. 1976
210. A. 1976
211. A. 1976
212. A. 1976
213. A. 1976
214. A. 1976
215. A. 1976
216. A. 1976
217. A. 1976
218. A. 1976
219. A. 1976
220. A. 1976
221. A. 1976
222. A. 1976
223. A. 1976
224. A. 1976
225. A. 1976
226. A. 1976
227. A. 1976
228. A. 1976
229. A. 1976
230. A. 1976
231. A. 1976
232. A. 1976
233. A. 1976
234. A. 1976
235. A. 1976
236. A. 1976
237. A. 1976
238. A. 1976
239. A. 1976
240. A. 1976
241. A. 1976
242. A. 1976
243. A. 1976
244. A. 1976
245. A. 1976
246. A. 1976
247. A. 1976
248. A. 1976
249. A. 1976
250. A. 1976
251. A. 1976
252. A. 1976
253. A. 1976
254. A. 1976
255. A. 1976
256. A. 1976
257. A. 1976
258. A. 1976
259. A. 1976
260. A. 1976
261. A. 1976
262. A. 1976
263. A. 1976
264. A. 1976
265. A. 1976
266. A. 1976
267. A. 1976
268. A. 1976
269. A. 1976
270. A. 1976
271. A. 1976
272. A. 1976
273. A. 1976
274. A. 1976
275. A. 1976
276. A. 1976
277. A. 1976
278. A. 1976
279. A. 1976
280. A. 1976
281. A. 1976
282. A. 1976
283. A. 1976
284. A. 1976
285. A. 1976
286. A. 1976
287. A. 1976
288. A. 1976
289. A. 1976
290. A. 1976
291. A. 1976
292. A. 1976
293. A. 1976
294. A. 1976
295. A. 1976
296. A. 1976
297. A. 1976
298. A. 1976
299. A. 1976
300. A. 1976
301. A. 1976
302. A. 1976
303. A. 1976
304. A. 1976
305. A. 1976
306. A. 1976
307. A. 1976
308. A. 1976
309. A. 1976
310. A. 1976
311. A. 1976
312. A. 1976
313. A. 1976
314. A. 1976
315. A. 1976
316. A. 1976
317. A. 1976
318. A. 1976
319. A. 1976
320. A. 1976
321. A. 1976
322. A. 1976
323. A. 1976
324. A. 1976
325. A. 1976
326. A. 1976
327. A. 1976
328. A. 1976
329. A. 1976
330. A. 1976
331. A. 1976
332. A. 1976
333. A. 1976
334. A. 1976
335. A. 1976
336. A. 1976
337. A. 1976
338. A. 1976
339. A. 1976
340. A. 1976
341. A. 1976
342. A. 1976
343. A. 1976
344. A. 1976
345. A. 1976
346. A. 1976
347. A. 1976
348. A. 1976
349. A. 1976
350. A. 1976
351. A. 1976
352. A. 1976
353. A. 1976
354. A. 1976
355. A. 1976
356. A. 1976
357. A. 1976
358. A. 1976
359. A. 1976
360. A. 1976
361. A. 1976
362. A. 1976
363. A. 1976
364. A. 1976
365. A. 1976
366. A. 1976
367. A. 1976
368. A. 1976
369. A. 1976
370. A. 1976
371. A. 1976
372. A. 1976
373. A. 1976
374. A. 1976
375. A. 1976
376. A. 1976
377. A. 1976
378. A. 1976
379. A. 1976
380. A. 1976
381. A. 1976
382. A. 1976
383. A. 1976
384. A. 1976
385. A. 1976
386. A. 1976
387. A. 1976
388. A. 1976
389. A. 1976
390. A. 1976
391. A. 1976
392. A. 1976
393. A. 1976
394. A. 1976
395. A. 1976
396. A. 1976
397. A. 1976
398. A. 1976
399. A. 1976
400. A. 1976
401. A. 1976
402. A. 1976
403. A. 1976
404. A. 1976
405. A. 1976
406. A. 1976
407. A. 1976
408. A. 1976
409. A. 1976
410. A. 1976
411. A. 1976
412. A. 1976
413. A. 1976
414. A. 1976
415. A. 1976
416. A. 1976
417. A. 1976
418. A. 1976
419. A. 1976
420. A. 1976
421. A. 1976
422. A. 1976
423. A. 1976
424. A. 1976
425. A. 1976
426. A. 1976
427. A. 1976
428. A. 1976
429. A. 1976
430. A. 1976
431. A. 1976
432. A. 1976
433. A. 1976
434. A. 1976
435. A. 1976
436. A. 1976
437. A. 1976
438. A. 1976
439. A. 1976
440. A. 1976
441. A. 1976
442. A. 1976
443. A. 1976
444. A. 1976
445. A. 1976
446. A. 1976
447. A. 1976
448. A. 1976
449. A. 1976
450. A. 1976
451. A. 1976
452. A. 1976
453. A. 1976
454. A. 1976
455. A. 1976
456. A. 1976
457. A. 1976
458. A. 1976
459. A. 1976
460. A. 1976
461. A. 1976
462. A. 1976
463. A. 1976
464. A. 1976
465. A. 1976
466. A. 1976
467. A. 1976
468. A. 1976
469. A. 1976
470. A. 1976
471. A. 1976
472. A. 1976
473. A. 1976
474. A. 1976
475. A. 1976
476. A. 1976
477. A. 1976
478. A. 1976
479. A. 1976
480. A. 1976
481. A. 1976
482. A. 1976
483. A. 1976
484. A. 1976
485. A. 1976
486. A. 1976
487. A. 1976
488. A. 1976
489. A. 1976
490. A. 1976
491. A. 1976
492. A. 1976
493. A. 1976
494. A. 1976
495. A. 1976
496. A. 1976
497. A. 1976
498. A. 1976
499. A. 1976
500. A. 1976
501. A. 1976
502. A. 1976
503. A. 1976
504. A. 1976
505. A. 1976
506. A. 1976
507. A. 1976
508. A. 1976
509. A. 1976
510. A. 1976
511. A. 1976
512. A. 1976
513. A. 1976
514. A. 1976
515. A. 1976
516. A. 1976
517. A. 1976
518. A. 1976
519. A. 1976
520. A. 1976
521. A. 1976
522. A. 1976
523. A. 1976
524. A. 1976
525. A. 1976
526. A. 1976
527. A. 1976
528. A. 1976
529. A. 1976
530. A. 1976
531. A. 1976
532. A. 1976
533. A. 1976
534. A. 1976
535. A. 1976
536. A. 1976
537. A. 1976
538. A. 1976
539. A. 1976
540. A. 1976
541. A. 1976
542. A. 1976
543. A. 1976
544. A. 1976
545. A. 1976
546. A. 1976
547. A. 1976
548. A. 1976
549. A. 1976
550. A. 1976
551. A. 1976
552. A. 1976
553. A. 1976
554. A. 1976
555. A. 1976
556. A. 1976
557. A. 1976
558. A. 1976
559. A. 1976
560. A. 1976
561. A. 1976
562. A. 1976
563. A. 1976
564. A. 1976
565. A. 1976
566. A. 1976
567. A. 1976
568. A. 1976
569. A. 1976
570. A. 1976
571. A. 1976
572. A. 1976
573. A. 1976
574. A. 1976
575. A. 1976
576. A. 1976
577. A. 1976
578. A. 1976
579. A. 1976
580. A. 1976
581. A. 1976
582. A. 1976
583. A. 1976
584. A. 1976
585. A. 1976
586. A. 1976
587. A. 1976</